

ЗАТВЕРДЖУЮ

Начальник частини радіаційного, хімічного, біологічного захисту та проведення аварійно-рятувальних робіт Головного мобільного рятувального центру швидкого реагування Державної служби України з надзвичайних ситуацій
капітан служби цивільного захисту
Олексій ЙОСИПЕНКО

« ____ » _____ 2025 року

МЕТОДИЧНА РОЗРОБКА

проведення практичного заняття з тактичної підготовки спеціалістів радіаційного, хімічного та біологічного захисту.

Частина радіаційного, хімічного, біологічного захисту та проведення аварійно-рятувальних робіт.

Тема: Алгоритм проведення аварійно-рятувальних і невідкладних робіт у разі ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, що виникли внаслідок хімічного забруднення навколишнього середовища.

Відпрацьовано вправу(и): Відпрацювати особовому складу, який безпосередньо залучається до ліквідації НС, спрямована на підвищення його професійних знань, формування вмінь і навичок керування силами і засобами при ліквідації НС.

Навчальна мета: Навчання і виховання особового складу, який безпосередньо залучається до ліквідації НС, спрямована на підвищення його професійних знань, формування вмінь і навичок керування силами і засобами при ліквідації НС.

Час проведення: 1 година.

Місце проведення: Полігон, територія центру.

Навчально-матеріальне забезпечення: План – конспект.

Нормативно-правові акти та література:

1. Кодекс цивільного захисту України.
2. Наказ МВС від 26.04.2018 № 340 «Про затвердження Статуту дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту та Статуту дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння пожеж».
3. Наказ МВС від 04.05.2016 № 356 «Про затвердження Положення про підсистему реагування на надзвичайні ситуації, проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт єдиної державної системи цивільного захисту».
4. Наказ МВС від 29.11.2019 № 1000 «Про затвердження Методики прогнозування наслідків виліву (викиду) небезпечних хімічних речовин під час аварій на хімічно небезпечних об'єктах і транспорті».
5. Наказ МВС від 27.11.2019 № 986 «Про затвердження Методики спостережень щодо оцінки радіаційної та хімічної обстановки».
6. Наказ ДСНС від 24.03.2022 № 172 «Про розгортання пунктів радіаційного та хімічного спостереження».
7. Наказ ДСНС від 17.07.2014 № 398 «Про попередження та ліквідацію наслідків аварій з небезпечними хімічними, біологічними та радіоактивними речовинами».

Порядок проведення заняття

№ з/п	Питання, що відпрацьовуються	Стислий зміст	Методичні вказівки
1	Організаційні заходи	Шикування навчальної групи та перевірка зовнішнього вигляду. Оголошення теми і мети заняття. Інструктаж з правил безпеки праці	Час: 5 хв.
2	Перевірка знань	Питання для повторення: 1) Алгоритм дій при НС на ХНО	Час: 5 хв.
3	Відпрацювання практичної частини заняття	Стислий опис порядку відпрацювання	Час: 30 хв. Команди. Необхідні методичні пояснення
4	Підбиття підсумків	Надається оцінка рівню підготовленості особового складу. Зазначаються характерні помилки. Оголошуються оцінки. Надаються відповіді на запитання	Час: 5 хв.

Стислий опис порядку відпрацювання	Методичні вказівки
<p>Попередні дії ПРП при НС на ХНО</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Отримання інформації про подію. 2. Виїзд за сигналом «Тривога». 3. Під час слідування отримання інформації (метеорологічну обстановку) про НС. 4. Ознайомлення під час руху з ПЛЛА об'єкту. 5. Прибуття на місце НС з безпечної сторони (згідно даних гідрометеослужби). 6. Зустріч з представником об'єкту (головний інженер, фахівець з охорони праці) та отримання інформації про НС. 7. Визначення безпечного місця для проведення оперативного розгортання для подальших дій на місці НС. 8. Визначення необхідності засобів захисту (в залежності від наявності потерпілих) – одягання ЗІЗ. 	

8.1. За наявності постраждалих провести екстрену евакуацію потерпілих в наявних засобах захисту (захисний одяг пожежного, апарат на стисненому повітрі).

9. Проведення розвідки та оцінка оперативної обстановки за допомогою наявних технічних засобів (газоаналізатор).

10. Доповідь про обставини НС та запит на залучення додаткових сил та засобів (підрозділ РХБЗ).

11. Проведення локалізації НС (водяна завіса, обвалування); за необхідності зміни напрямку руху речовини (рідини), використовувати технічний засіб типу брезент.

12. Проведення безпекового контролю над подією під час проведення ліквідації НС.

13. Під час виконання робіт з ліквідації наслідків аварії за наявності НХР необхідно забезпечити виконання вимог безпеки праці, відображених у Правилах безпеки праці в органах і підрозділах МНС, затверджені наказом МНС від 07.05.2007 № 312, аварійних картках, паспортах безпеки речовин, інструкціях з безпеки праці для конкретних об'єктів тощо.

Попередні дії ПРП під час проведення АРР на залізничному
транспорті
за наявності НХР

1. Отримання інформації про подію.
2. Виїзд за сигналом «Тривога».
3. Під час слідування отримання інформації (метеорологічну обстановку) про НС (НП).
4. Прибути до місця виклику з навітряного боку та встановити автомобіль на безпечній відстані.
5. Встановити місце знаходження рухомого складу та вид вантажу згідно маркування ООН та за допомогою газоаналізатора провести первинну ідентифікацію НХР.
6. Організувати взаємодію з аварійними службами та з диспетчерською службою залізниці для координації дій і консультації з питань евакуації вагонів та переміщення поїздів та обмеження проїзду рухомого складу в зоні проведення робіт.
7. Визначення безпечного місця для проведення оперативного розгортання для подальших дій на місці НС (НП).
8. Для швидкого оповіщення про небезпеку необхідно

встановити єдині звукові сигнали і ознайомити з ними весь особовий склад, який прибув на місце подій.

9. Визначення необхідності засобів захисту (в залежності від наявності потерпілих) – одягання ЗІЗ.

10. Організувати проведення знеструмлення електромереж та зняття залишкової напруги персоналом об'єкту залізниці, отримати письмовий допуск на проведення АРР.

11. За наявності постраждалих провести екстрену евакуацію потерпілих в наявних засобах захисту (захисний одяг пожежного, апарат на стиснутому повітрі).

12. Проведення розвідки та оцінка оперативної обстановки за допомогою наявних технічних засобів (газоаналізатор).

13. Доповідь про обставини НС та запит на залучення додаткових сил та засобів (підрозділ РХБЗ).

14. Проведення локалізації НС (водяна завіса, обвалування); за необхідності зміни напрямку руху речовини (рідини), використовувати технічний засіб типу брезент (керуючись Додатком 4).

15. Проведення безпекового контролю над подією під час проведення ліквідації НС.

16. Під час виконання робіт з ліквідації наслідків аварії за наявності НХР необхідно забезпечити виконання вимог безпеки праці, відображених у Правилах безпеки праці в органах і підрозділах МНС, затверджені наказом МНС від 07.05.2007 № 312, аварійних картках, паспортах безпеки речовин.

Попередні дії ПРП під час проведення АРР на автомобільному транспорті за наявності НХР

1. Отримання інформації про подію.

2. Виїзд за сигналом «Тривога».

3. Під час слідування отримання інформації (метеорологічну обстановку) про НС (НП).

4. Прибути до місця виклику з навітряного боку та встановити автомобіль на безпечній відстані.

5. Для швидкого оповіщення про небезпеку необхідно встановити єдині звукові сигнали і ознайомити з ними весь особовий склад, який прибув на місце подій.

6. Визначення необхідності засобів захисту (в залежності від наявності потерпілих) – одягання ЗІЗ.

7. За наявності постраждалих провести екстрену евакуацію потерпілих в наявних засобах захисту (захисний одяг пожежного, апарат на стиснутому повітрі).

8. Проведення розвідки та оцінка оперативної обстановки за допомогою наявних технічних засобів (газоаналізатор).

<p>9. Установити вид вантажу згідно маркування ООН, при наявності газоаналізатора провести заміри та визначити чи підтвердити тип речовини, яка знаходиться в ємності.</p> <p>10. Доповідь про обставини НС та запит на залучення додаткових сил та засобів (підрозділ РХБЗ).</p> <p>11. Проведення локалізації НС (водяна завіса, обвалування); за необхідності зміни напрямку руху речовини (рідини), використовувати технічний засіб типу брезент (керуючись Додатком 4).</p> <p>12. Обмежити рух поблизу автомобіля, у разі наявності загорання здійснити заходи щодо ліквідації пожежі з урахуванням безпечної відстані та типом вогнегасної речовини, яка буде використовуватись для гасіння пожежі;</p> <p>13. Організувати знеструмлення автомобіля шляхом відключення акумуляторної батареї.</p> <p>14. Вжити заходів щодо розчеплення причепа з вантажем (за потреби);</p> <p>15. Забезпечити установлення противідкатних упорів, якщо транспортний засіб знаходиться на схилі.</p> <p>16. Установити взаємодію з аварійними службами, залученими згідно з планом залучення сил і засобів для організації спеціальної хімічної розвідки, організувати та підтримувати зв'язок з ОКЦ, передавати інформацію з місця проведення АРР, візуально визначити метеорологічні умови на даній місцевості, визначити площу забруднення (для рідких та сипучих речовин).</p> <p>17. Проведення безпекового контролю над подією під час проведення ліквідації НС.</p> <p>18. Під час виконання робіт з ліквідації наслідків аварії за наявності НХР необхідно забезпечити виконання вимог безпеки праці, відображених у Правилах безпеки праці в органах і підрозділах МНС, затверджені наказом МНС від 07.05.2007 № 312, аварійних картках, паспортах безпеки речовин.</p>	
---	--

Методичну розробку підготував:
Заступник начальника частини радіаційного,
хімічного, біологічного захисту та
проведення аварійно-рятувальних робіт
капітан служби цивільного захисту

Олександр ЛЮБИЧ

« ____ » _____ 2025 року